

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2018. gada 23. oktobrī Nr. 1-6/11
Uz 06.09.2018. vēstuli Nr.1-04/314-pav

**Latvijas Republikas
Satversmes tiesai**
Jura Alunāna ielā 1
Rīgā, LV – 1010

Par viedokļa sniegšanu lietā Nr.2018-10-0103

Tiesībsargs saņēma 2018.gada 6.septembra vēstuli Nr.1-04/314-pav (reģistrēta 10.09.2018. ar Nr.253), kurai pievienots Latvijas Republikas Satversmes tiesas tiesneses S.Osipovas 2018.gada 5.septembra lēmums. Ar minēto lēmumu tiesa atzīst tiesībsargu par pieaicināto personu lietā Nr.2018-10-0103 “Par Krimināllikuma 237.¹ panta otrās daļas, redakcijā, kas bija spēkā no 2013.gada 1.aprīļa līdz 2015.gada 1.decembrim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90.pantam un 92.panta otrajam teikumam un Ministru kabineta 2007.gada 25.septembra noteikumu Nr.645 “Noteikumi par Nacionālo stratēģiskās nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu” pielikuma 10A905 sadaļas “e” apakšpunkta redakcijā, kas bija spēkā no 2009.gada 28.novembra līdz 2014.gada 23.janvārim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.panta otrajam teikumam.” Tiesa aicina līdz 2018.gada 22.oktobrim sniegt viedokli par apstrīdētajām normām, kā arī citiem jautājumiem, kuriem pēc tiesībsarga ieskatiem šajā lietā varētu būt nozīme.

[1] Par Krimināllikumā (turpmāk – KL) 237.¹ panta otro daļu

KL 237.¹ panta otrā daļa, redakcijā, kas bija spēkā no 2013.gada 1.aprīļa līdz 2015.gada 1.decembrim paredzēja kriminālatbildību par sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem speciāli radītu vai pielāgotu iekārtu, ierīču vai instrumentu un to komponentu aprītes aizlieguma pārkāpšanu.

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92.panta otrajā teikuma noteikts, ka ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6.panta otrā daļa paredz, ka ikviens, kas tiek

apsūdzēts kriminālnoziedzumā, tiek uzskatīts par nevainīgu, kamēr viņa vaina netiek pierādīta saskaņā ar likumu.

KL 257.¹ pants ir materiālo tiesību norma, ar kuru valsts atzīst noteiktas darbības par noziedzīgiem nodarījumiem, ja tās pārkāpj Stratēģiskas nozīmes preču aprites noteikumu prasības. Savukārt Satversmes 92.pants un Konvencijas 6.panta otrā daļa aizsargā procesuāla rakstura garantijas, kuru uzdevums ir nodrošināt ikvienas krimināllietas taisnīgu izskatīšanu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka sankciju noteikšana par noziedzīgu nodarījumu ir saistīta ar demokrātijas un tiesiskuma izpratni valstī, tādējādi sankciju noteikšana kā politisks jautājums ir likumdevēja kompetencē.¹ Arī izšķiršanās par to, kāda soda vai papildsoda piemērošana par konkrēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu būtu samērīga vai nepieciešama, ir sodu politikas jautājums.² Tādējādi atbildības noteikšana par Stratēģiskas nozīmes preču aprites noteikumu neievērošanu ir valsts darbība sodu politikas jomā.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) ir atzinusi³, ka aizsardzībai, ko nodrošina nevainīguma prezumpcija, pastāv divi aspekti: procesuāls aspekts attiecībā uz kriminālprocesa norisi un otrais aspekts, kura mērķis ir nodrošināt nevainīguma atzīšanu, ja ir saikne ar kriminālprocesu, kas beidzas ar rezultātu, kad nav notiesājošs spriedums. Saskaņā ar pirmo aspektu nevainīguma prezumpcijas princips aizliedz valsts amatpersonām iesniegt priekšlaicīgus paziņojumus par atbildētāja vainu un darbojas kā procesuāls nodrošinājums, lai nodrošinātu kriminālprocesa taisnīgumu. Tomēr tas neaprobežojas tikai ar procesuālo aizsardzību krimināllietās: tās darbības joma ir plašāka un nosaka aizliegumu valdības pārstāvim apgalvot, ka persona ir vainīga noziegumā, pirms tiesa ir konstatējusi vainu.⁴ Savukārt otrais aspekts aizsargā personas, kuras ir attaisnotas vai kurām kriminālvajāšana ir pārtraukta, bet valsts amatpersonas un iestādes pret to izturas, tā it kā viņas būtu atzītas par vainīgām pārkāpumā.⁵

ECT lietā *Marziano v. Italy* norādīja, ka Konvencijas 6.panta otrā daļa atteicas uz kriminālprocesu kopumā "neatkarīgi no apsūdzības iznākuma". Tomēr pēc tam, kad apsūdzētais ir atzīts par vainīgu, tas principā vairs netiek piemērots attiecībā uz visiem apgalvojumiem, kas izdarīti nākamās notiesāšanas procedūras laikā.⁶ KL 237.¹panta otrā daļa pati par sevi nesniedz nekādus apgalvojumus par aizdomās turētās vai apsūdzētās personas vainu vai nevainīgumu konkrētā noziedzīgā nodarījumā izdarīšanā.

Satversmes tiesa lietā Nr.2010-31-01, atzīstot, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība sodu politikas jomā, norādīja, ka tās kompetencē ir pārbaudīt, vai likumdevējs nav acīmredzami pārkāpis tam Satversmē noteiktās rīcības brīvības robežas.⁷ Satversmes tiesas ieskatā, lai izvērtētu, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 92.panta otrajam teikumam, jānoskaidro, vai likums (apstrīdētā

¹ Satversmes tiesas 2015.gada 8.aprīļa spriedums lietā Nr.2014-34-01 11.3 p.

² Satversmes tiesas 2010. gada 26.janvāra lēmums par atteikšanos ierosināt lietu Nr.541/2009

³ ECT 2018.gada 23.janvāra spriedums lietā *Seven v Turkey* & 43

⁴ ECT 2011.gada 24.maija spriedums lietā *Konstas v Greece* &32

⁵ ECT 2018.gada 28.jūnija spriedums lietā *G.I.E.M. S.R.L. and others v. Italy* &314

⁶ ECT 2002.gada 28.novembra spriedums lietā *Marziano v. Italy* &31

⁷ Satversmes tiesas 2011.gada 6.janvāra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2010-31-01

norma) pieņemts Saeimas kārtības rullī noteiktajā kārtībā, kā arī vai apstrīdētā norma ir pieejama, pietiekami skaidra un saprotama, lai varētu būt par pamatu saukšanai pie kriminālatbildības.⁸ Attiecīgi apstrīdētā KL 237.¹ panta otrās daļas redakcija apskatāma arī minēto kritēriju kontekstā.

1. Tiesību normas pieņemšanas kārtība

Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju⁹ 2012.gada 13.decembra Latvijas Republikas Saeimas (turpmāk – Saeima) sēdē, izskatot likumprojektu “Grozījumi Krimināllikumā” trešajā lasījumā, tika daļēji atbalstīts Tieslietu ministrijas parlamentārā sekretāra priekšlikums (Nr.67), kā arī atbalstīti Juridiskā biroja un Juridiskās komisijas priekšlikumi (Nr.68 un Nr.69). Minētie priekšlikumi paredzēja ieviest KL 237.¹ panta redakciju, kuru apstrīd konstitucionālās sūdzības iesniedzējs.

Saeimas kārtības ruļļa 95.panta pirmās daļas 2., 5.un 6.punkts paredz, ka priekšlikumus par grozījumiem likumprojektā vai Saeimas lēmuma projektā var iesniegt Saeimas komisija, Ministru prezidents, Ministru prezidenta biedrs, ministrs un ministra pilnvarojumā ministrijas parlamentārais sekretārs. Savukārt Saeimas kārtības ruļļa 110.pantā noteikts, ka trešajā lasījumā balsojami tikai atbildīgās komisijas priekšlikumi, kā arī tie priekšlikumi (arī priekšlikumi par pārejas noteikumiem), kas noteiktā termiņā (104.p.) iesniegti atbildīgajai komisijai vai Saeimas Administrācijai un līdz balsošanai nav atsaukti.

Saskaņā ar likumprojekta Nr.9/Lp11 “Grozījumi Krimināllikumā” priekšlikumu tabulā uz 3.lasījumu esošo informāciju¹⁰ Tieslietu ministrijas parlamentārā sekretāra priekšlikums (Nr.67) tika atbalstīts daļēji (iekļauts Juridiskās komisijas priekšlikumā Nr.69). Ņemot vērā minēto, nevar piekrist konstitucionālās sūdzības iesniedzēja viedoklim, ka KL 237.¹ panta otrā daļa, redakcijā, kas bija spēkā no 2013.gada 1.aprīļa līdz 2015.gada 1.decembrim, būtu pieņemta, neievērojot noteikto kārtību.

2. Tiesību normas pieejamība, skaidrība un saprotamība

Otrais kritērijs nosaka pieejamības un skaidrības prasības apstrīdētajam KL pantam. Satversmes 90.pantā garantētās tiesības pēc būtības nosaka līdzīgas prasības normatīvajiem aktiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi¹¹, ka personas tiesības zināt savas tiesības nosaka arī likumdevēja darbības ietvaru. Likumiem un citiem normatīvajiem aktiem jābūt publiski pieejamiem. Pieņemtajai normai jābūt formulētai tā, lai indivīds, nepieciešamības gadījumā atbilstoši konsultējoties, varētu regulēt savu rīcību.

Iesniedzējs neapstrīd, ka KL 237.¹ pants, Stratēģiskas nozīmes preču aprites likums un Ministru kabineta 2009.gada 18.augusta Nr.926 ”Noteikumi par sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem speciāli radītu vai

⁸ Satversmes tiesas 2008.gada 16.decembra spriedums lietā Nr.2008-09-0106 5.p.

⁹<http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/4833D842FFCE55D0C2257AD9004AB658?OpenDocument>

¹⁰<http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/5D7F1818B708B947C2257ACD0030AF6E?OpenDocument>

¹¹ Satversmes tiesas 2012.gada 1.novembra spriedums lietā Nr.2012-06-01 7.2.p.

pielāgotu iekārtu, ierīču vai instrumentu un to komponentu apriti”, kā arī Ministru kabineta 2007.gada 25.septembra noteikumi Nr.645 “Noteikumi par Nacionālo stratēģiskas nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu”, ir publiski pieejami.

Valsts tiesību aktos noteiktā precizitātes pakāpe lielā mērā ir saistīta ar saturu un jomu, uz kuru tā attiecas.¹² ECT ir norādījusi, ka noziedzīgiem nodarījumiem un atbilstošiem soda veidiem jābūt skaidri definētiem likumā. Šī prasība ir izpildīta tad, kad indivīdam ir iespēja no attiecīgās normas satura un, ja nepieciešams, ar tiesu interpretācijas palīdzību noteikt, par kādu darbību vai bezdarbību persona var tikt saukta pie kriminālatbildības.¹³ Likums ir paredzams, ja persona, saņemot atbilstošu juridisku palīdzību, attiecīgos apstākļos var saprātīgi izvērtēt vai veicamās darbības var izraisīt sekas. Tas jo īpaši attiecas uz personām, kuras veic profesionālu darbību ar pienācīgu piesardzību. No minētām personām var sagaidīt, ka viņas īpašu uzmanību pievērsīs riskam, kas saistīts ar šādu profesionālu darbību.¹⁴ Stratēģiskās nozīmes preču aprite ir specifiska darbības joma. Attiecīgi personas darbība tajā nav iespējama bez zināšanām par šo jomu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un to saturu.

No konstitucionālās sūdzības satura nav iespējams izdarīt viennozīmīgus secinājumus par to, vai iesniedzējs darbojas stratēģiskās nozīmes preču aprites jomā. Proti, iesniedzējs norāda, ka viņam nav zināmas un saprotamas jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasības, kā arī to, ka piemērotais papildsods liedz viņam tiesības darboties šajā jomā. Vienlaikus konstitucionālajā sūdzībā norādīts, ka iesniedzējs ir uzņēmuma, kurš darbojas mobilo telefonu, datortehnikas, fototehnikas un citas elektroniskās tehnikas jomā, vadītājs un īpašnieks. Līdz ar to profesionālajai darbībai vajadzētu atvieglot iesniedzēja iespēju izprast un noteikt attiecīgās elektroniskās ierīces darbību reglamentējošo normatīvo aktu prasības, kā arī apzināt noteiktos ierobežojumus.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs norāda, ka apstrīdētās KL normas saprotamību negatīvi ietekmē apstākļi, ka tās izpratnei nepieciešams apskatīt citus normatīvos aktus. Tomēr Satversmes tiesa jau ir norādījusi, ka blanketa norma pati par sevi nav uzskatāma par neskaidru tikai tāpēc, ka ietver sevī norādi uz citos normatīvos aktos iekļautajām tiesību normām (priekšrakstiem).¹⁵ Turklāt likumdevējs ir paredzējis kriminālatbildību arī par citu noteikumu pārkāpšanu (piemēram, KL 238.pants - Ražošanas drošības un tehniskās disciplīnas noteikumu pārkāpšana). Tāpat dažādu noteikumu pārkāpšanā tiek uzskatīta arī par administratīvu pārkāpumu (piemēram, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 43.pants - Sanitāri higiēnisko un sanitāri pretepidēmisko noteikumu pārkāpšana transportā). Attiecīgi apstrīdētās KL normas blanketā forma nevarētu mazināt personas iespējas izprast tās saturu.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 179.¹pantā ir paredzēta atbildība par stratēģiskas nozīmes preču aprites noteikumu pārkāpšanu. Izņemot KL 237.¹pantā minētos gadījumus, kad šo noteikumu pārkāpšana tiek uzskatīta

¹² ECT 1999.gada 20.maija spriedums lietā *Rekenyi v Hungary* &34

¹³ ECT 2008.gada 24.jūlija spriedums lietā *Kononovs v. Latvia* &185

¹⁴ ECT 2008.gada 24.jūlija spriedums lietā *Kononovs v. Latvia* &235

¹⁵ Satversmes tiesas 2008.gada 16.decembra spriedums lietā Nr.2008-09-0106 7.2 p.

par noziedzīgu nodarījumu, t.i., ja ar to tiks radīts būtisks kaitējums vai arī, ja tiks konstatēts sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem radītu vai pielāgotu iekārtu aprites aizlieguma pārkāpums. Tādējādi likumdevējs ir definējis gadījumus, kad Stratēģiskas nozīmes preču aprites noteikumu pārkāpšana tiks uzskatīta par noziedzīgu nodarījumu un kad par administratīvu pārkāpumu.

Konstitucionālā sūdzībā iesniedzējs norāda, ka 2015.gada 1.decembrī tika izsludināti grozījumi, kas paredzēja papildināt KL 237.¹ panta otrās daļas dispozīciju. Proti, grozījumi paredzēja, ka par noziedzīgu nodarījumu tiks uzskatītas arī iekārtas operatīvās darbības traucēšanai. Iesniedzēja ieskatā minētie grozījumi norāda likumdevēja vēlmi novērst apstrīdētajā KL pantā konstatētos trūkumus un par prettiesisku atzīt arī traucēšanai radītu iekārtu lietošanu.

Ministru kabineta 2007.gada 25.septembra noteikumu Nr.645 "Noteikumi par Nacionālo stratēģiskās nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu" pielikuma 10A905 sadaļas "Sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem speciāli radītas vai pielāgotas iekārtas, ierīces vai instrumenti un to komponentes", redakcijā, kas bija spēkā no 2009.gada 28.novembra līdz 2014.gada 23.janvārim bija vairāki apakšpunkti, t.sk., "e" apakšpunkts - iekārtas un ierīces operatīvās darbības pasākumu traucēšanai. Tādējādi likumdevējs arī līdz 2015.gada grozījumiem par noziedzīgu nodarījumu atzina ierīces operatīvās darbības pasākumu traucēšanai aprites pārkāpšanu. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, secināms, ka apstrīdētā KL 237.¹ panta otrā daļa atbilst arī skaidrības kritērijam, kā arī nepārkāpj Satversmes 90.pantā un 92.panta otrajā teikumā garantētās tiesības.

[2] Ministru kabineta 2007.gada 25.septembra noteikumu Nr.645 "Noteikumi par Nacionālo stratēģiskās nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu" (turpmāk – Noteikumi Nr.645) pielikuma 10A905 sadaļas "e" apakšpunkta redakcijā, kas bija spēkā no 2009.gada 28.novembra līdz 2014.gada 23.janvārim. Minētais apakšpunkts paredzēja, ka iekārtas un ierīces operatīvās darbības traucēšanai ir speciālie lokatori un indikatori, skeneri, skrembleri, speciālie frekvenču mērītāji un plaša frekvenču diapazona trokšņu ģeneratori.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzēja ieskatā minētā norma neatbilst Satversmes 90. un 92.pantam, jo likumdevējs Noteikumos Nr.645 ir paplašinājis priekšmetu sarakstu, kuru apriti ierobežo Eiropas Savienības Padomes 2000.gada 22.jūnija regula (EK) Nr.1334/2000. Tādējādi Latvijā privātpersonām tiek lietota noteiktu preču aprite, kuru iegāde citās Eiropas Savienības dalībvalstīs ir atļauta.

Iepriekš jau tika definētas prasības, atbilstoši kurām Noteikumi Nr.645 var tikt vērtēti Satversmes 90.panta un 92.panta otrajā teikumā garantēto tiesību kontekstā. Tiesībsarga ieskatā Noteikumi Nr.645 ir pieejami un saprotami, kā arī nepārkāpj nevainīguma prezumpcijas nosacījumus.

Iesniedzēja ieskatā likumdevējs ir noteicis aprites ierobežojumus arī iekārtam, kurām Eiropas Padomes 2009.gada 5.maija Regula (EK) Nr.428/2009 (turpmāk – Regulas Nr.428) tos nav paredzējusi. Savukārt Ministru kabineta atbildes rakstā norādīts, ka Noteikumi Nr.645 izdoti saskaņā ar Regulas Nr.428

8.panta 1.punktu. Noteikumu Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punktā minētās ierīces funkcionāli atbilst Regulas Nr.428 1.pielikuma 5A001.f. punktā noteiktajām traucētājierīces jēdzienam. Līdz ar to privātpersonai paredzētais ierobežojums iegādāties un lietot Noteikumos Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punktā minētās ierīces vērtējams kontekstā ar Regulas Nr.428 nosacījumiem.

Līguma par Eiropas Savienības darbību 288.panta otrā daļa paredz, ka regulas ir vispārpiemērojamas. Tās uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojamas visās dalībvalstīs. Regulas Nr.428 4.panta 8.punktā noteiks, ka Regula neskar dalībvalstu tiesības veikt valstu pasākumus saskaņā ar Regulas (EEK) Nr. 2603/69 11.pantu. Atbilstoši Regulas Nr.428 8.panta 1.punktam dalībvalstis, pamatojoties uz sabiedriskās drošības vai cilvēktiesību apsvērumiem, var aizliegt I pielikumā neminētu divējāda lietojuma preču eksportu vai izvirzīt prasību saņemt atļauju, lai veiktu šo eksportu.

1969. gada 20. decembra Regulas (EEK) Nr. 2603/69, ar ko nosaka kopīgus eksporta noteikumus, 11.pantā noteikts, ka neskarot citus Kopienas noteikumus, šī regula neliedz dalībvalstīm attiecībā uz eksportu pieņemt vai piemērot kvantitatīvus ierobežojumus, ko pamato sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumi; cilvēku un dzīvnieku dzīvības un veselības vai augu aizsardzības apsvērumi; tādu nacionālās kultūras vērtību aizsardzības apsvērumi, kam ir mākslinieciska, vēsturiska vai arheoloģiska vērtība, vai rūpniecības vai komerciāla īpašuma aizsardzības apsvērumi. Tādējādi dalībvalstīm ir tiesības noteikt plašākus ierobežojumus par Regulā Nr.428 paredzētajiem.

Regulas Nr.428 1.pielikuma 5A001 f. punktā noteikts, ka traucētājierīces - speciāli izstrādātas vai pielāgotas apzinātai un selektīvai mobilo sakaru traucēšanai, nomākšanai, kavēšanai, bojāšanai vai novirzīšanai, kā arī ir speciāli plānots, ka tās veic šādas darbības. Līdz ar to var piekrist Ministru kabineta atbildes rakstā norādītajam, ka Noteikumu Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punkta 6.apakšpunktā minētie plaša frekvenču diapazona trokšņu ģeneratori funkcionāli atbilst traucētājierīces jēdzienam. Attiecīgi secināms, ka ierobežojums iegādāties un lietot Noteikumu Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punkts neierobežo Satversmes 90.pantā un 92.panta otrajā teikumā garantētās tiesības.

Saeima atbildes rakstā atsaucas uz tiesībsarga 2014.gada 31.marta atzinumu pārbaudes lietā Nr.2013-56-5D. Minētā pārbaudes lieta tika ierosināta par aizliegumu privātpersonām iegādāties un glabāt ierīces operatīvās darbības pasākumu traucēšanai. Noteiktais ierobežojums tika vērtēts Satversmes 96.pantā garantēto tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību kontekstā. Izvērtējot pārbaudes lietas Nr.2013-56-5D materiālus, tika konstatēts, ka:

- 1) likumdevējs ir ierobežojis personas tiesības ar tehniskiem līdzekļiem veikt aizsardzības pasākumus pret Satversmes 96.pantā garantēto tiesību aizskārumu;

- 2) Stratēģiskas nozīmes preču aprites likuma 5¹.pantā noteiktais ierobežojums iegādāties un lietot Noteikumu Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punktā noteiktās ierīces ir samērīgs ar leģitīmo mērķi – novērst iespēju kavēt noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, atklāšanu un novēršanu;
- 3) labums, ko gūst sabiedrība no ierobežojuma iegādāties un lietot Noteikumu Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punktā noteiktās ierīces, ir būtiskāks par personas interesēm nodarīto kaitējumu. Attiecīgi aizliegums privātpersonām iegādāties un glabāt ierīces operatīvās darbības pasākumu traucēšanai ir uzskatāms par samērīgu.

Tiesībsarga rīcībā nav informācijas par to, vai citās Eiropas Savienības dalībvalstīs brīvā aprītē privātpersonām ir pieejamas Noteikumu Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punktā minētās ierīces. Tomēr, ja dalībvalsts teritorijā privātpersonai ir iespēja tiesiskā ceļā iegūt šādas ierīces, ierobežojums tās glabāt vai lietot Latvijas teritorijā, var tikt skatīts arī Satversmes 105.pantā garantēto tiesību kontekstā. ECT nostiprināto principu¹⁶ kontekstā tas varētu tikt atzīts par īpašuma izmantošanas kontroli vai liegumu brīvi rīkoties ar savu īpašumu.

Satversmes tiesa ir noteikusi, ka tiesību ierobežojumam jābūt noteiktam likumā vai pamatojoties uz likumu, attaisnojamam ar leģitīmu mērķi, kā arī jāatbilst samērīguma principam.¹⁷ Ierobežojot īpašuma tiesības, ir jānodrošina saprātīgs līdzsvars un ir jāievēro samērīgums starp izmantotajiem līdzekļiem un mērķi, uz kuru ir vērstas ierobežojums, kas aizskar personas īpašuma tiesības.¹⁸

No Ministru kabineta un Saeimas atbildes rakstiem redzams, ka minētais tiesību ierobežojums noteikts ar mērķi – novērst iespēju kavēt noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, atklāšanu un novēršanu. Turklāt Noteikumu Nr.645 pielikuma sadaļas Nr.10A905 e) punktā minētās iekārtas un ierīces tiek radītas, lai traucētu operatīvās darbības pasākumus. Līdz ar to šādu iekārtu esamībai privātpersonas rīcībā nevar būt leģitīms mērķis. Ņemot vērā minēto, aizliegums privātpersonām iegādāties un glabāt ierīces operatīvās darbības pasākumu traucēšanai ir uzskatāms par samērīgu arī Satversmes 105.pantā garantēto tiesību kontekstā.

Tiesībsargs

J.Jansons

Silčenko 67201419
juris.silcenko@tiesibsargs.lv

¹⁶ ECT 1982.gada 23.septembra spriedums lietā *Sporrong and Lonnroth v Sweden* &61

¹⁷ Satversmes tiesas 2005.gada 6.aprīļa spriedums lietā Nr.2004-21-01

¹⁸ ECT 1986.gada 21.februāra spriedums lietā *James and Others v. the United Kingdom* &37